

Кадала В.В.,
завідувач кафедри
господарсько-правових дисциплін факультету №3,
кандидат юридичних наук
(*Донецький юридичний інститут МВС України*)

ДО ПОРЯДКУ ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Питання припинення діяльності суб'єктів господарювання, крім статей 59-61 ГК України, регулюються ЦК України (стосовно юридичних осіб – статті 104-112), а також низкою законів: «Про банки і банківську діяльність» (статті 26, 28, 87-98); «Про цінні папери і фондову біржу» (ст. 36); «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» (статті 39, 46); «Про страхування» (ст. 43); «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (статті 22-34) та ін.

Будь-яка діяльність суб'єкта господарювання не позбавлена такого елемента як її припинення з тих чи інших підстав: завершення строку на який створювався суб'єкт господарювання або досягнення мети задля якої він створювався; за рішенням власників або суду; у разі банкрутства, дії сил непереборного характеру як то військові дії, анексія, тимчасова окупація, анулювання ліцензії КУА тощо.

Звичайно ж припинення діяльності суб'єкта господарювання не завжди відбувається безпроблемним чином. Тому питання такого припинення не раз ставали предметом наукового та практичного інтересу. Слід зазначити, що питанням припинення діяльності ІСІ у вітчизняній науці також приділялося достатньо уваги. Серед проведених досліджень слід виділити роботи Ю.М. Жорнокуй, О.М. Вінник, О.П. Суц, В.М. Тісунової, А.В. Бондарчук, І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків, Г.В. Смолина та ін. Проте, з урахуванням змін, що відбуваються у чинному законодавстві та судових правових позицій їх праці потребують додаткового переосмислення та якісно нового обґрунтування стосовно питань припинення діяльності ІСІ.

Слід відзначити, що питання припинення КІФ та ПІФ – різновидів ІСІ чітко врегульовано відповідними положеннями НКЦПФР [1, 2]. При цьому окремі питання припинення діяльності ІСІ визначені у відповідних Ліцензійних умовах провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами [3].

І звичайно ж, до нормативної бази, що врегульовує питання припинення ІСІ слід віднести Закон України «Про ІСІ». Відповідне законодавство, що регулює питання припинення суб'єктів господарювання: ЦК та ГК України, Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» може бути застосоване лише на загальних підставах, оскільки специфіка функціонування ІСІ потребує врегулювання вказаного питання спеціальним законодавством.

Отже, КІФ та ПІФ (тобто ІСІ) мають дещо різні процедури припинення діяльності. Ці процедури відображені у вже згаданих положеннях НКЦПФР та Ліцензійних умовах провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами [1–3]. Такі відмінності обумовлені тими обставинами, що, по-перше, ІСІ не є суб'єктом господарювання, а по-друге, припинення його діяльності може відбутися і у разі припинення діяльності КУА, яка здійснює управління вказаним інститутом, з тих чи інших підстав.

Слід погодитися з О.В. Васильєвим, яким серед основних відмінностей припинення КІФ зазначає його припинення виключно шляхом ліквідації без застосування реорганізаційних процедур (тобто злиття, поділ, виділення, приєднання, перетворення) [4]. Проте, до цього слід додати, що припинення ПІФ також відбувається лише шляхом ліквідації.

Закон України «Про ІСІ» передбачає наступні підстави припинення діяльності ІСІ. Статтею 39 та 46 Закону передбачено, що КІФ та ПІФ ліквідуються в обов'язковому порядку у визначених в цих статтях випадках.

З системного аналізу вказаних положень слід зазначити, що підстави ліквідації ІСІ співпадають з тією різницею, що пайовому фонду надається строк у шість місяців на збільшення до мінімального обсягу активів. Це обумовлено насамперед відмінностями та особливостями у функціонуванні КІФ та ПІФ.

Крім того, вказані в ст.ст. 39 та 46 Закону, підстави припинення можна поділити на наступні дві групи: ті, що витікають з діяльності самого ІСІ (1 – 3) та ті, що не залежать від його діяльності (4 – 6). В залежності від цих підстав виникають різні правові наслідки для учасників ІСІ, які можуть полягати у неможливості таких учасників в подальшому захистити належним чином свої права. Перспективи подальших наукових розробок в цьому напрямку полягають у вдосконаленні процедури припинення інститутів спільного інвестування з метою більш повного захисту інтересів інвесторів.

Література

1. Про затвердження Положення про порядок припинення корпоративного інвестиційного фонду: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 19.11.2013 № 2606. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2133-13>

2. Про затвердження Положення про порядок припинення пайового інвестиційного фонду: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 19.11.2013 № 2605. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2128-13>

3. Про затвердження Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами): Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23.07.2013 № 1281. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE24108.html

4. Васильєв О. В. Особливості діяльності корпоративного інвестиційного фонду та публічного акціонерного товариства: порівняння і аналіз. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/16514/pdf>